

Entrebancs a la pista d'aterratge

“La història no es repeteix i, de la mateixa manera que els processos d’Alger i de Lizarrar-Garazi no s’han repetit, tampoc no es repetirà el de Txillardi-Loiola-Oslo-Ginebra. Els esquemes han de ser modificats, adequats i millorats. Alguns ja han començat a canviar d’esquema; en canvi, alguns altres, si més no en aparença, semblen haver tornat a velles receptes. Però aquest és un altre tema, un tema per a un altre llibre. Un llibre que hauria de tenir un final molt més bo.” Aquest fragment correspon al final de l’excel·lent llibre del periodista basc Imanol Murua *El triángulo de Loiola. Crònica de un proceso de negociación a tres bandas*, que explica a bastament les interioritats i el desenvolupament –fins al fracàs final– del darrer procés de negociació de pau per al País Basc. Ara, amb el comunicat del dia 10 de gener, en què ETA anunciava “un alto-el-foc permanent i de caràcter general que pot ser verificat per la comunitat internacional”, comença el nou llibre que –si finalment es produeixen els canvis d’esquemes necessaris– pot tenir un final millor.

La política s’obre camí. Malgrat els fracassos de tots els processos anteriors, alguns aspectes d’aquest procés, amb totes les precaucions necessàries, permeten un cert optimisme. En primer lloc, aquesta treva anunciada per ETA no respon a un procés negociador previ entre l’organització armada i l’estat. En aquesta ocasió, respon a una demanda de l’esquerra independentista. Una demanda expressada arran d’un ampli debat intern entre les bases, iniciat pràcticament després del fracàs de les negociacions de Ginebra i el trencament posterior de la darrera treva, el juny del 2007. L’esquerra *abertzale* parteix de l’anàlisi –i

L’anunci d’ETA del 10 de gener torna a remoure la política basca. Amb el tomb estratègic de l’esquerra independentista cap a vies només pacífiques i democràtiques, ara cal esperar el pas de la resta d’actors polítics, bascos i espanyols.

també d’un procés d’autocrítica– del fracàs de les negociacions de la treva del 2006. Amb tot, cal cercar ja en moments anteriors un cert canvi en l’estratègia política de l’esquerra independentista: la declaració d’Anoeta, el novembre del 2004, presentada per Batasuna, ja feia una crida a resoldre el conflicte basc per mitjà de la participació dels agents polítics i socials d’Euskal Herria en un acord polític que superés el conflicte.

Però el fracàs de la darrera treva empeny el món *abertzale* cap un replantejament més profund. El nou full de ruta el defineix el document que veu la llum el febrer passat, “Zutik Euskal Herria” (‘Dempeus, País Basc’). Opten per la superació definitiva del cicle que anomenen “político-militar”. En paraules d’Arnaldo Otegi des de la presó –a l’entrevista publicada al diari *Gara* el dimecres 12 de gener–, “una estratègia d’organització, acumulació i de lluita exclusivament democràtica”. I és a través d’aquesta estratègia que es podran aplegar les forces polítiques

i socials necessàries per a afrontar amb garanties una confrontació política amb l’estat.

El sotrac de la llei de partits.

Però els representants de l’esquerra independentista basca són conscients que el procés serà llarg i complex. Txelui Moreno, un dels portaveus d’aquest sector polític basc, reconeix que aquesta aposta estratègica toparà, de segur, amb moltes dificultats. Així i tot, considera que el procés és molt assumit per les bases *abertzales*. Sigui com sigui, considera que en aquesta nova etapa caldrà que totes les formacions, “en absència de violència” i d’“ingerències”, han de poder concórrer en igualtat de condicions. I això demana la legalització de l’esquerra independentista. A la mateixa entrevista des de la presó, Otegi afirmava: “Sobre la necessitat de disposar o no d’una sigla legal, jo formularia la pregunta en aquests termes: per a fer front amb eficàcia als reptes que hem esmentat, hem d’estar en igualtat de condicions que la resta de les formacions polítiques? Hem de dotar-nos d’instruments organitzatius que ens permetin d’enquadrar els sectors més conscienciats i combatius del poble treballador? Hem de ser presents en la lluita institucional? I en el desenvolupament de la lluita de masses?... I la resposta és sí, sense cap mena de dubte.”

L’esquerra independentista està disposada, doncs, a empassar-se el gripau de la llei de partits, en canvi de poder participar activament en la política basca, tot deixant enrere tota altra via que no sigui l’estrictament democràtica.

Aquí hi ha el primer escull, vistes les reaccions del govern espanyol. El vicepresident i ministre d’Interior espanyol, Alfredo Pérez Rubalcaba, ja ha advertit que encara no es donen les circumstàncies necessàries per a la legalització, mentre no es produeixi el “trencament definitiu amb ETA o la convenció que deixin les armes del tot”.

De manera que una de les primeres proves per a la fortalesa d’aquesta nova etapa seran les eleccions municipals i forals del maig. D’una banda, si l’esquerra *abertzale* pot concórrer-hi amb una nova formació legalitzada, significarà un avenç important per al

Membres d'ETA llegeixen el comunicat que anuncia la treva, al vídeo difós pel diari Gara, dilluns passat, dia 10 de gener. A sota, representants de l'esquerra independentista basca, en una conferència de premsa.

procés de viratge del conflicte basc cap a vies purament democràtiques. Però si no, tal com alguns líders polítics han advertit des de Madrid, serà una prova per a veure la fortalesa i la determinació de la decisió dels *abertzales*. I més si les estructures policiaques i judicials mantenen, com sembla, l'activitat habitual.

I tot plegat servirà per a veure la voluntat real —o la necessitat inevitable— de l'estat espanyol de reforçar l'aposta

política de l'esquerra independentista o, per contra, mantenir la confrontació en un context amb presència de violència, en la qual, ara com ara, l'estat i les seves forces de seguretat i judicials es mouen amb tota comoditat.

L'ombra de la tutela d'ETA. També hi ha encara dubtes que planen entre sectors polítics bascos. Paul Rios, de la plataforma pacifista Lokarri, palesa la incertesa sobre si ETA no pot tenir

la temptació d'exercir un cert paper de garant del procés polític. Aquest dubte, segons Rios, suscita recel entre les forces polítiques basques. El portaveu d'aquesta plataforma defensa la necessitat de “no repetir els errors del passat”. Per això advoca pel “final definitiu de la violència, la legalització de l'esquerra *abertzale* i perquè la ciutadania tingui participació i protagonisme en aquest procés de pau”.

La tutela d'ETA també és un dels arguments a què la cúpula del PNB s'ha agafat per a restar credibilitat a la treva. Però, així i tot, alguns sectors del partit, i bona part de les bases, veuen amb bons ulls l'horitzó que es pot obrir amb aquest nou procés. Els pròxims moviments dels nacionalistes bascos també seran clau per a veure si aquest intent d'aterratge de l'esquerra independentista a les pistes democràtiques tindrà més dificultats o menys. Sigui com sigui, el PNB està obligat també a resituar-se en aquest nou context obert.

Enric Rimbau